Herman Brusselmans

De tafel

2019 Prometheus Amsterdam

© 2019 Herman Brusselmans
Omslagontwerp Kris Demey
Foto auteur Filip Claus
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4148 6

I

Ik heb jaren aan een stuk bezworen dat ik nooit een boek zou schrijven met als titel *De tafel*. En tja, op een dag begin je er dan toch aan. Want hoewel ik vanaf 1982 vond dat *De tafel* een veel te simpele, weinigzeggende titel is, dacht ik daarstraks: nou, eigenlijk valt dat wel mee. Tenslotte weet iedereen wat een tafel is, en een titel mag gerust begrijpelijk zijn voor het grote publiek. Zonder tafel zouden we in een heel andere cultuur leven, bijvoorbeeld de woestijncultuur, waar de bewoners van de grond eten, of van een zelfgeknoopt tapijt. Geef mij dan maar een tafel.

Ik heb slechts één keer in m'n leven van de grond gegeten, en dat was toen ik drie maanden in een psychiatrisch instituut verbleef, en iedereen daar ervan wilde overtuigen dat ik werkelijk gek was. Van de grond eten, m'n uitwerpselen verkopen voor veel te veel geld aan de andere gekken, een vrouw die bij de verpleging zat beloven dat ik haar zwanger zou maken en daarna alsnog weigeren om met haar te neuken, dat soort dingen. Het was geen leuke periode. Oké, er zit iets fout in m'n hoofd, dat wel. Dat

begon al goed toen ik op straat een paard wilde omhelzen, maar het bleek geen paard maar een oud wijf met een veel te groot bovengebit. Ik omhelsde haar trouwens veel te stevig, en door ademnood viel ze neer op de straat. Ik riep: 'Bel de politie! Bel de politie! Een vrouw probeert de straat te stelen!' Niemand belde de politie omdat iedereen wist: een straat stelen door er bewusteloos op neer te vallen, dat is onmogelijk. Zeker niet als de zogenaamde dief een vrouw is van tweeënnegentig, zich bovendien voortbewegend met een rollator. Ik gaf haar een trap in haar maag. Stom wijf. Eerst een beetje een paard lopen imiteren, en dan in coma raken, ik ken dat, mij moet je geen appelen voor citroenen verkopen. Omdat ik nog nooit de kut had gezien van een tweeënnegentigjarige vrouw, deed ik haar rok en haar onderbroek uit, en staarde ik tussen haar benen. Godverdomme, zoiets lelijks had ik nog nooit gezien. Het leek wel alsof tussen die benen de smoel van een hamster was ontploft. Van die rauwe vleesresten, weet je wel. Zo'n harige, ontplofte smoel van een bejaarde hamster. Zou die kut ook naar een dode hamster rúiken? Ik stak m'n neus tussen de benen van de vrouw en snoof hard en veelvuldig. Nee, de kut rook niet naar een dode hamster, maar wel naar iets wat per ongeluk zoek is geraakt in een slachthuis en daar al enkele weken ligt te rotten.

Ondertussen had iemand alsnog de politie gebeld, niet om de oude vrouw aan te houden vanwege straatdiefstal, maar om mij aan te houden vanwege het op een onzedelijke manier lastigvallen van die vrouw. Altijd als er iets

gebeurt met een man en een vrouw, wordt de man in het ongelijk gesteld. Dat is al zo sinds de tweede feministische golf van 1865, toen een Franse lesbo door een rechter in het gelijk werd gesteld nadat ze een man beschuldigd had van verkrachting. Terwijl die man niks anders gedaan had dan z'n lul in de kut van de vrouw te duwen zonder dat ze daar expliciet om gevraagd had, en om de zakdoek vol chloroform tegen haar bakkes had ze ook niet gevraagd, maar goed, waar het om gaat is dat twee politiemannen mij oppakten, de boeien omdeden, en mij naar het politiebureau brachten. Daar werd ik ondervraagd door een agent die Mustapha Boussafa bleek te heten. Ik zei tegen hem: 'Mustapha Boussafa? Dat is een rare naam voor iemand die eruitziet als jij en toch niet in de gevangenis zit wegens drugshandel, geweldpleging of andere misdaden.'

'Ik ben geen misdadiger,' zei hij, 'ik ben een politieman en een geboren en getogen Belg, net zoals jij.'

'Laat me niet lachen,' zei ik, 'zo'n gast zoals jij zal nooit een echte Belg zijn zoals ik. Alsof jij ooit zou weten hoe fantastisch het is om blank te zijn. Je mag je snor afgeschoren hebben zoveel je wilt, waar jij thuishoort is een woestijn, om daar je gebraden kameel van de grond te eten en niet van een tafel, zoals normale mensen.'

Hij voelde zich nog beledigd ook, en hij sloeg mij boven op m'n kop met z'n matrak. Dat moet je net bij mij doen. Ik was dan ook meteen zinnens om hem met mijn matrak op zijn kop terug te slaan, maar ten eerste, ik had geen matrak, en ten tweede, m'n handen waren op m'n rug geboeid. Dus veronderstel, en ik zeg wel degelijk ver-

onderstél, dat ik wel een matrak had, dan nog zou ik hem niet op z'n stinkende kop hebben kunnen slaan, vanwege m'n geboeide handen. Hoe dan ook had ik veel spijt dat ik nooit een matrak had gekocht. Die kost niet veel, en als je je handen vrij hebt kun je er gemakkelijk een Marokkaanse politieman mee op z'n stinkende kop slaan. Daarom wil ik op dit moment iedereen aanraden om zo snel mogelijk een matrak te kopen. En koop maar een pistool ook, want veronderstel, en ik zeg wel degelijk veronderstél, dat je een Marokkaanse politieman op z'n stinkende kop slaat met een matrak, en die pipo heeft zo'n harde schedel dat hij praktisch niks voelt, en hij wil vervolgens jou in elkaar slaan met zíjn matrak, dan kun je hem nog altijd bijtijds neerschieten. Er moet toch heel gemakkelijk een advocaat te vinden zijn die in de rechtbank pleit dat het altijd wat is met Marokkaanse politiemannen in ons land, en dat het enige middel om hun agressie te stoppen zelfverdediging is, met andere woorden hem neerschieten voor hij een simpele Vlaming wat kan aandoen.

Toen Mustapha Boussafa ongeveer een halfuur bezig was met mij te ondervragen, zei ik: 'Oké, Mustapha, de ondervraging heeft nu lang genoeg geduurd. Weet je wat, ga jij in de moskee wat liggen bidden, dan kan ik op m'n gemakje naar huis gaan.' Hij lachte me in m'n gezicht uit, ging door met me te ondervragen, om na vier uur te besluiten dat ik zo goed als krankzinnig was, en rijp was voor een confrontatie met minstens twee psychiaters. Tot het zover was, moest ik de nacht doorbrengen in de cel. Of dit rechtmatig zomaar kon, dat wist ik niet, maar ik ging er-

van uit van niet, en ik eiste dat ik onmiddellijk in vrijheid gesteld moest worden. De politie lachte mij in m'n gezicht uit, en duwde mij in de cel. Daar zat al iemand anders in, en ik zag meteen dat het een transseksueel was. Ik gokte op een man die vroeger een vrouw was, en ik vroeg of dat klopte, maar hij zei dat het omgekeerd was. 'Ik was vroeger Jan,' zei ze, 'maar nu ben ik Lola.' Om dat te illustreren liet ze de plaats zien waar ze vroeger een penis had hangen, en nu niet meer.

Wat er nu hing, leek op de smoel van een ontplofte hamster. Godverdomme, twee smoelen van ontplofte hamsters op één dag, dat doet een mens geen deugd, en ik zei: 'Lola, hang je kut weer in je onderbroek, of ik ga over m'n nek.' Voor de rest was het een redelijk leuk mokkel. Zeker een uur lang praatten we over allerlei dingen, zoals musicals, lingerie, make-up, ontharen van de bovenlip, en het bereiden van een vegetarische stoofschotel. Ik stak ondertussen de ene sigaret na de andere op, want ik was redelijk nerveus. Ik mag dan wel bereid zijn om over lingerie en onthaarde bovenlippen te zeiken, maar op den duur krijg ik wel zin om te babbelen over voetbal, zuipen, motorfietsen, en hoe je op de beste manier een vijftienjarig meisje kunt ontmaagden, maar Lola leek in die onderwerpen geen zin te hebben, de stomme hoer. Dus zo'n leuk mokkel was ze nu ook weer niet. Ik had spijt dat ik geen matrak had en geen pistool, want anders had ik Lola eerst op haar stinkende kop geslagen en haar daarna neergeschoten. Ik besloot om tegen haar te zwijgen en op m'n brits in slaap te vallen,

nadat ik had nagelaten om te vragen waarom zij in de cel zat, omdat dit mij, zoals ongeveer alles, geen reet interesseerde.

2

De psychiaters waren dokters Pieter De Groot en Laura Meghers. Ik zat voor hen op een stoel die me wel aanstond, met zo'n zachte zit. Ik weet waarover ik spreek, m'n grootvader Frans, die paardenhandelaar was, had als hobby het maken van stoelen. Dan maakte hij zes stoelen, maar we waren thuis met zeven, dus: stoelendans! M'n zusje Mia, die nog niet rechtop kon lopen, verloor altijd. Nu nog steeds, 55 jaar later, breekt het zweet haar uit als ze zes stoelen ziet.

Ik vroeg aan de psychiaters of ik mocht roken. Laura Meghers zei: 'Roken is slecht voor je gezondheid.'

'Wat een originele gedachte,' zei ik, 'laat haar afdrukken in de krant, en misschien gaat ze een eigen leven leiden.'

'Dokter Meghers,' zei Pieter De Groot, 'ik denk dat we patiënt Brusselmans gerust een sigaretje kunnen laten roken. Dan rook ik overigens eentje met 'm mee.' De Groot stak een L&M op, en ik een Marlboro. Met tegenzin haalde Meghers het schoteltje vanonder haar koffiekop en zette dat in het midden van hun bureau, bij wijze van asbak. 'Er is ons van hogerhand gevraagd om je te evalueren,' zei De

Groot. 'Men veronderstelt dat u niet geheel in orde bent, meneer Brusselmans.'

'Dat kan juist zijn,' zei ik, 'ik ben al heel lang niet geheel in orde. Daar ben ik me bewust van, wat in m'n voordeel pleit. Je zou kunnen zeggen dat ik op de rand sta. Op verschillende randen. Depressie, angst, faliekante melancholie, stemmen in m'n kop, compulsiviteit, allicht halve bipolariteit, agressie, noem maar op. Jullie mogen me daar gerust van afhelpen. Velen mogen daartoe geroepen zijn, weinigen echter uitverkoren. Verdomme, dit is een lekkere sigaret.'

'Laten we even beginnen bij een begin,' zei Meghers. 'Hoe was je jeugd?'

Ik stak een volgende sigaret op. 'Vee,' zei ik, 'overal vee. M'n vader kocht en verkocht het. Ik kon eerder een koe aaien dan een mens.'

'Wie was de eerste mens die je aaide?' vroeg Meghers.

'Een koe die ik verwarde met m'n grootmoeder Maria,' zei ik. 'Ze leken op elkaar, met hun koeienkop en hun zachte vel. Toen die koe geslacht moest worden heb ik vijf dagen en nachten aan een stuk gehuild. "Maar ik leef toch nog!" riep m'n grootmoeder Maria tegen mij, keer op keer op keer. Pas toen ze met luid geloei de hele buurt op stelten zette, wist ik dat ze niet dood was. Later ging ze natuurlijk toch dood, en verdween de stammoeder van een generatie die samen met mij aan het uitdoven is.' 1963, m'n grootmoeder Maria ligt opgebaard in haar bed in ons huis. Haar laatste wens was om na haar dood te worden uitgedost als een indiaan. Ze had oorlogskleuren

op haar gezicht, droeg een vest en een broek van bizonhuid, en op haar hoofd had ze een prachtige verentooi, en voor dat alles was gezorgd door begrafenisondernemer Jules Daerden, die tevens een tomahawk in haar kille knuist had geklemd. Het vreemde was dat m'n grootmoeder Maria bij leven nooit een woord over indianen had gezegd, en toen in een gesprek tussen m'n vader en pastoor Van de Putte de naam van Winnetou viel, vroeg ze: 'Wie is dat?' Allicht had ze vele geheimen, haar liefde voor de indianen meegerekend. De naam Winnetou viel omdat m'n vader tegen pastoor Van de Putte had gesnauwd: 'Jij met je Jezus altijd. Winnetou was een veel toffere gast, en z'n haar glansde prachtiger dan dat van die godverdomde Jezus.' M'n vader had altijd discussies met pastoor Van de Putte, die vaak bij ons op de koffie en de genever kwam. Soms had hij z'n viool bij zich en dan speelde hij wijsjes, meestal van de Russische componist Igor Kovokolomovovitsj, van wie hij, zoals hij zei, afstamde. 'Ja,' zei m'n vader dan, 'aan je naam, Van de Putte, kun je gemakkelijk merken dat je van Russische afkomst bent.'

'Langs moederskant,' zei Van de Putte dan.

'Hoe heet die dan wel?' vroeg m'n vader.

'Alma Seyskens,' zei Van de Putte beschaamd.

'Ja,' zei m'n vader, 'Seyskens is de meest voorkomende naam in Rusland. Ik geloof je op je woord, Van de Putte, als jij geen gedoodverfde Rus bent, dan Chroesjtsjov ook niet.' Van de Putte was niet meer dan een fantast, een uit-de-duim-zuiger, een bedrieger. De pest voor hem was dat

niemand hem ooit geloofde. Er werd zelfs aan getwijfeld of hij wel een pastoor was, maar z'n verwijfde maniertjes, z'n bezopen kop, en het feit dat hij iedere week drie keer de Heilige Mis opdroeg, wezen toch in de richting van het priesterschap.

Als trotse indiaan werd grootmoeder Maria begraven op het kerkhof in Hamme. Nadat Van de Putte in de Sint-Pieterskerk de dienst had verzorgd, ging ze de groeve in. Net als vele anderen gooide ik een roos op de kist, en ik mompelde: 'Schiet de cowboys dood, Winnetou.' Daarna was het koffietafel, waarop familieleden, vrienden, kennissen van de aflijvige zich te goed deden. Ik at vooral broodjes met ham. Toen in die tijd al was bekend dat ham zeer goed is voor de gezondheid. De twee honderdjarigen in Hamme, Foppe Stomp (101) en Gerard De Kriel (104), hadden heel hun leven praktisch niks anders gegeten dan ham, meestal afkomstig van varkens die ze zelf gekweekt, opgevoed, en geslacht hadden. Dat slachten gebeurde pas toen de dieren erg oud waren, en een tof leven hadden gehad, want zowel Foppe als Gerard was een dierenliefhebber. Ze soigneerden hun honden als waren dat mademoiselles. Hun poezen mochten in een hemelbed slapen, en als er een muis hun huis binnen was geraakt, doodden ze dat diertje niet, maar gaven ze het een praline en een slokje bier, voor het van honger of dorst zou omkomen. Iedereen sprak met lof over grootmoeder Maria, die ettelijke mensen had geholpen, in vredes- en oorlogstijd. Vooral in de Tweede Wereldoorlog had ze zich opgeworpen. Ze was geïnfiltreerd in de Luft-

waffe en via geheime boodschappen stuurde ze de Duitse piloten naar verkeerde bestemmingen, zodat die klootzakken onder meer een paraplubakkenfabriek in Mönchengladbach, een ss-discotheek in Schaffhausen, en een kapperssalon van een jodenhater in Hoffenheim bombardeerden. Grootmoeder Maria werd op den duur verraden, maar ze kon vluchten in haar onderwaterkano, terwijl ze vermomd was als verkoopster van zure beertjes, en via diverse Duitse rivieren raakte ze tot in de Leie, waar ze boven water kwam, en opnieuw in Gent ging wonen, als trouwe echtgenote van m'n grootvader Frans, die in de oorlog niks speciaals had gedaan, behalve zieke paarden verkopen aan de moffen, bijvoorbeeld paarden met de kroep, de tyfus, of longemfyseem. Per vergissing verkocht hij ook eens een gezond paard aan de moffen, en daar heeft een Gestapo-man die in z'n vrije tijd jockey was nog een paardenkoers in Keulen mee gewonnen.

Frans en Maria waren m'n grootouders langs moederszijde, wat niet uitsluit dat m'n grootouders langs vaderszijde Jef en Martha waren. Jef was, net als m'n vader, veehandelaar, en Martha dreef een café met als naam 'In den veehandelaar'. M'n doortastendheid heb ik van grootvader Jef, en m'n schoonheid van grootmoeder Martha. Ze woonden in het dorp Grembergen en Martha is ooit verkozen tot Miss Grembergen. Ze kreeg een kroontje, een nieuw badpak, en een pak zemelen, allemaal gesponsord door de plaatselijke winkeliers. Op de tweede plaats in de wedstrijd eindigde Appolonia Tuerlinkx, en op de derde plaats de tweelingzus van Appolonia, Frederika, die ei-

genlijk mooier was geweest dan haar zus, ware ze niet eenbenig geweest, want haar andere been, dat in feite het meest sexy van de twee was, werd afgerukt toen Frederika op bezoek in de grote stad Antwerpen onder een tram was gelopen. Ze had de tram niet zien aankomen omdat ze met haar gedachten ergens anders zat, met name bij de jongen op wie ze stapelverliefd was, Dorus Van Mander, maar met wie ze niet mocht verkeren, omdat de ouders van Dorus heel rijke mensen waren en niet wilden dat hun zoon een relatie begon met de dochter van een voddenraper. Ja, Octaaf Tuerlinkx was een voddenraper, en je kon geen vod verzinnen of hij zou haar geraapt hebben, zo intensief was hij met z'n beroep bezig. Maar ja, het blijft natuurlijk een minderwaardig vak, en voor de Van Manders, gefortuneerde handelaars in ondergoed voor dikke mensen, waren de Tuerlinkxen niet meer of niet minder dan gepatenteerde armoezaaiers. Ze verplichtten Dorus om zich te verloven met de dochter van een andere rijke familie, de Vanderweeëns, die ingevette grondstoffen importeerden naar Zuid-Amerikaanse conclaven, en hun bezittingen werden geschat op meer dan zeshonderd miljoen frank, wat veel geld was in die tijd. De dochter, Agnes Vanderweeën, was een erg lelijke troela, met puisten op haar rug, puisten op haar gezicht, puisten tussen haar borsten, puisten op haar benen, puisten in haar nek, en puisten op haar kont, en op een bepaald moment kwam iemand op het idee om haar als bijnaam De Puist te geven, en degene die op dat idee was gekomen, Lucien Beks, werd door een huurmoordenaar, in dienst genomen door

patriarch Pierre Vanderweeën, afgemaakt met een dubbelloops jachtgeweer. Lucien Beks had drie schoten in z'n gezicht gekregen, en zelfs z'n eigen moeder herkende hem niet meer, tot ze aan z'n kont rook, en zei: 'Ja, het is onze Lucien, de enige man in Grembergen wiens kont exact hetzelfde ruikt als de mijne.' Appolonia Tuerlinkx was er niet van gediend dat niet zij maar m'n grootmoeder Maria Miss Grembergen was geworden. Ze beschuldigde de jury ervan de uitslag vervalst te hebben. Deze jury bestond uit burgemeester Jacques Deprulle, hoofdonderwijzer Freddy Roep, en astronaut Marcel Verwaest, de enige astronaut die ze in Grembergen ooit gehad hebben. Hij was nog niet de ruimte in geweest, maar de bedoeling was dat dat er ooit zou van komen, wat echter geen doorgang zou vinden, omdat Marcel, een paar maanden voor hij naar Uranus gestuurd zou worden, zich outte en indertijd gingen het flikkerschap en de astronautie bij lange nog niet samen. Maar goed, de jurering betreffende Miss Grembergen vond enige maanden daarvoor plaats, en de jury reageerde verbolgen op de aantijging wegens uitslagvervalsing van Appolonia. Het was burgemeester Jacques Deprulle die naar Appolonia een brief schreef. Deze luidde als volgt. 'Jij slet van een Appolonia Tuerlinkx, wij hebben de uitslag helemaal niet vervalst. De winnares, Martha Waterschoot, is simpelweg veel mooier dan jij. Je mag al blij zijn dat je tweede bent geworden, want normaal gezien was die plaats voor je zus geweest, had die in plaats van één been twéé benen gehad. Je bent een slechte verliezer, en ik hoor overigens zeggen

dat je ongeveer iedere vent in Grembergen hebt afgetrokken, geneukt, of in het hol gelikt. Wat ben jij een vieze, onzedelijke teef, en God zal je straffen in de hel. Met laaghartige groeten, Jacques C.M. Deprulle, burgemeester. PS Ik heb horen zeggen dat je ook m'n zoon Ewald in het hol hebt gelikt. Volgens hem heb je daar geen kloten verstand van.'

Appolonia wilde de burgemeester een brief terugschrijven, maar ze dacht: ach, wat heeft het allemaal voor zin, de wereld is een slechte plaats, en alles is nutteloos, waarna ze zich ophing op zolder.